

Riktlinjer för bestämmande av namn och namnsättning i Värmdö kommun

Beslutsnivå- och datum	Kultur- och fritidsnämnden 2019-06-11
Diarienummer	2019KOFN/0086
Reviderat	-
Lagstadgat	-
Ersätter styrdokument	Riktlinjer för bestämmande av namn och namnsättning i Värmdö kommun 2013-11-05 (Dnr: 13KOFN/0040)
Uppföljning	Var fjärde år
Ansvar	Kultur- och fritidskontoret

Inledning

Nästan alla platser omkring oss heter någonting. Samhällen och byar, gårdar och torp, skogar och berg har namn. Varje gata, väg och många kvarter i våra tätorter har namn, liksom parker, torg och offentliga platser och byggnader med mera.

Ortnamnen särskiljer, identifierar och lokaliserar platser och fyller en viktig funktion.

Namnen har också en viktig roll som kulturhistorisk källa och är en del av kulturarvet. Vi använder idag ortnamnen för att förstå och lära oss mer om människan och hennes plats i naturen och kulturen förr och nu. I ortnamnen finns också en psykosocial dimension, då ortnamnet engagerar oss och är för många en naturlig del av vår identitet och våra rötter.

Ortnamnen ger oss en känsla av samhörighet med vår hembygd. För människan är alltså ortnamnen betydelsefulla ur historiska, sociala, psykologiska och inte minst av praktiska skäl.

Syfte och omfattning

Kommunen står av praxis för huvuddelen av den officiella namngivningen inom kommunen och dessa namn får stor genomslagskraft i samhället. Kommunen ansvarar för namngivning av ortnamn. Begreppet ortnamn är ett sammanfattande begrepp för alla geografiska namn, till exempel namn på städer och kommuner, vägar och kvarter, torp och gårdar, byggnader och anläggningar. Även namn på åkrar och ängar, parker och allmänna platser, broar och liknande betraktas som ortnamn. Kommunen ansvarar inte för enskild vägskyltning.

Beslutsdatum: 2019-06-11	Diarienummer: 2019KOFN/0086
Dokumentnamn: Riktlinjer för bestämmande av namn och namnsättning i Värmdö kommun	

Offentlig namngivning verkställs förutom av kommunen av bland andra.

- Lantmäteriet: Namn på allmänna kartor, traktnamn i fastighetsregistret mm.
- Trafikverket: Större trafikplatser, vägskyltning, järnvägsstationer etc.
- Länsstyrelserna: Natur- och kulturresevat.
- Svenska kyrkan: Församlingar, kyrkliga byggnader etc.
- Posten: Postorter.
- Trafikföretagen: Busshållplatser mm.
- Privata väghållare: Lokala vägnamn mm.

I Värmdö kommun är det kultur- och fritidsnämnden, på delegation av kommunfullmäktige, som fattar beslut vid namnsättning. En namnberedning förbereder alla namnärenden. Därvid ska kultur- och fritidsnämnden handlägga namnärenden enligt dessa riktlinjer.

Beredning av namnärenden

Det ankommer på kultur- och fritidsnämnden att tillvarata behovet inom området. Ärenden om namnsättning eller ändring kan dock initieras även av andra såsom medborgare, företagare, tjänstepersoner, politiker och myndigheter. Strävan bör vara att namnförslag utarbetas i så tidigt skede som är möjligt och praktiskt lämpligt för att undvika användande av provisoriska arbetsnamn som kan vara svåra att ändra och leda till oklarheter.

När en planprocess påbörjas bör det samtidigt initieras en process om namnfrågor hos kultur- och fritidsnämnden. Förslag till namn på gator och allmänna platser bör fogas till planförslaget inför samrådet när det rör sig om helt nya områden, och gå ut som förfrågan när det finns berörda fastigheter eller verksamheter. Namnärendet och planärendet ska behandlas var för sig i berednings- och beslutsprocesserna.

Kultur- och fritidsnämnden biträds i namnfrågor av den beredningsgrupp som handlägger namnfrågor. I beredningsgruppen ska representanter från kultur- och fritidskontoret, kart & GIS-avdelningen och planavdelningen ingå. Beredningsgruppen kan även bjuda in extern sakkunnig eller representant från annat kontor/organisation/myndighet som bedöms ha intresse eller sakkunskaper i namnärendet för deltagande i namnberedningen.

Namnberedningsgruppens uppdrag:

- Avge förslag till namn och avgränsningar i samband med nya eller ändrade detaljplaner eller andra förändringar eller utbyggnader i samhället.
- Lämna förslag till namn som aktualiserats av kommunala nämnder, andra myndigheter, vägföreningar, enskilda med flera.
- Handlägga andra namnärenden som överlämnas av samhällsplaneringsnämnden.
- Meddela om nya eller ändrade namn eller adressnummer till remissinstanserna samt andra som kan vara berörda, i den utsträckning och på det sätt som kultur- och fritidsnämnden eller beredningsgruppen finner lämpligt.
- Vid namnsättning av kommunala byggnader och anläggningar skall yttrande inhämtas från den nämnd från vars verksamhet byggnaden eller anläggningen utnyttjas och i

Beslutsdatum: 2019-06-11	Diarienummer: 2019KOFN/0086
Dokumentnamn: Riktlinjer för bestämmande av namn och namnsättning i Värmdö kommun	

förekommande fall från berörda fastighetsägare. Vägledande bör vara att det är byggnaden som ska namnsättas och inte verksamheten. När det gäller exempelvis skolor sammanfaller dock som regel verksamhetens namn med ortnamnet.

- Vid fastställande av namn på och gränser för kommundelar eller kommundelsområden, industri-, handels- eller centrumområden bör kultur- och fritidsnämnden samråda med de myndigheter, organisationer och företag som bedöms ha intresse i frågan.

Namnsättningsprinciper

Vid namnsättning ska god ortnamnsedd tillämpas.

God ortnamnsedd

Kulturminneslagens hänsynsparagraf, 1 kap. 4 § *God ortnamnsedd* (1988:950, ändrad 2013:548) lyder:

Vid statlig och kommunal verksamhet ska god ortnamnsedd iakttas. Det innebär att hävdvunna ortnamn inte ändras utan starka skäl, ortnamn i övrigt stavas enligt vedertagna regler för språkriktighet, om inte hävdvunna stavningsformer talar för annat, påverkan på hävdvunna namn beaktas vid nybildning av ortnamn, och namn på svenska, samiska finska och meänkieli så långt möjligt används samtidigt på kartor samt vid skyltning och övrig utmärkning i flerspråkiga områden. Namn som godkänts av Lantmäteriet ska i statlig och kommunal verksamhet användas i sin godkända form (*Lag 2013:548*).

Allmänna principer vid namngivning

Vid namngivning av gator och vägar, allmänna platser, byggnader och anläggningar mm skall följande principer tillämpas:

- I första hand bevara befintliga äldre namn och där så är möjligt anknyta till kulturvårds- och hembygdsintressen.
- När äldre namn saknas skall i första hand befintliga namnkategorier användas. I andra hand skapas nya kategorier och i tredje hand sker enskild namnsättning.
- Namnförslag ska utredas så att förväxlingsnamn undviks.

Namnet bör

- vara lätt att uttala, uppfatta och minnas
- vara lätt att skriva (bör innehålla högst 18 positioner)
- inte kunna förväxlas med andra namn och vara unikt i regionen
- inte inbjuda till löje eller ge anledning till mindre behagliga associationer
- vara språkriktigt och följa svenska skrivregler
- vara lokalisering i sig själv

Kortare återvändsgator åsätts i regel inga egna namn, utan adressnummersätts efter intilliggande ”större” gata eller väg.

Beslutsdatum: 2019-06-11	Diarienummer: 2019KOFN/0086
Dokumentnamn: Riktlinjer för bestämmande av namn och namnsättning i Värmdö kommun	

Principer för memorialnamn, namnsättning med personnamn

Vid namngivning med personnamn av gator och vägar, allmänna platser, byggnader och anläggningar med mera skall följande principer tillämpas:

- Namnsättning görs inte efter levande personer. Det är dessutom lämpligt det passerat minst 10 år efter att personen avlidit.
- Personen bör vid tiden för namnsättningen helst vara så pass känd att allmänheten inte omgående behöver en kommentar till namnvalet. Personen ifråga skall vara en så förtjänt medborgare att hon eller han är värd en plats uppkallad efter sig. Namnet skall ge positiva associationer och väcka intresse hos allmänheten.
- Ett memorialnamn bör ha en klar och tydlig relation till den namngivna platsen.
- Namnet bör inte kunna förväxlas med andra namn. Likartade namn får inte finnas i Stockholmsregionen.
- En jämn könsfördelning vid namnsättning med personnamn bör alltid eftersträvas.

Vid särskilda fall och efter särskild prövning kan avsteg göras från principen om memorialnamn.

Ändring och upphävande av befintliga ortnamn

Förändringar av vägnätet i samband med nya eller ändrade detaljplaner eller andra förändringar eller utbyggnader i samhället kan vara ett skäl till översyn av berörda ortnamn till exempel väg- och kvartersnamn. Ett annat skäl kan vara ett beaktande av säkerhets- eller trygghetsaspekter där uppenbara förväxlingsrisker föreligger för polis, räddningstjänst med flera på grund av till exempel förväxlingsnamn på gator och vägar.

Vid ändring av befintligt ortnamn till exempel namn på vägar, parker, kommunala byggnader och dylikt ska - genom beslut i kultur- och fritidsnämnden - det tidigare namnet upphävas.

Ortnamn ska inte ändras mer än absolut nödvändigt.

Uppföljning

Detta styrdokument ska följas upp och vid behov aktualiseras vart fjärde år.